

Profiles in Persecution I - Rabbi Akiva

1 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד ב

ואהבת את ה' אלהיך. תניא, רבי אליעזר אומר: אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך? ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך? אלא: אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו - לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו - לכך נאמר בכל מאדך. And thou shalt love the Lord thy God etc. It has been taught: R. Eliezer says: If it says 'with all thy soul', why should it also say, 'with all thy might', and if it says 'with all thy might', why should it also say 'with all thy soul'? Should there be a man who values his life more than his money, for him it says; 'with all thy soul'; and should there be a man who values his money more than his life, for him it says, 'with all thy might'. R. Akiba says: With all thy soul': even if He takes away thy soul.

רבי עקיבא אומר: בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. תנו רבנן: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה: עקיבא, אי אתה מתירא מפני מלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה - לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקה שבחיות? לא פקה אתה, אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתיראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה! אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה דכי הוא חייד וארך ימך - כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה - על אחת כמה וכמה. Our Rabbis taught: Once the wicked Government issued a decree forbidding the Jews to study and practise the Torah. Pappus b. Judah came and found R. Akiba publicly bringing gatherings together and occupying himself with the Torah. He said to him: Akiba, are you not afraid of the Government? He replied: I will explain to you with a parable. A fox was once walking alongside of a river, and he saw fishes going in swarms from one place to another. He said to them: From what are you fleeing? They replied: From the nets cast for us by men. He said to them: Would you like to come up on to the dry land so that you and I can live together in the way that my ancestors lived with your ancestors? They replied: Art thou the one that they call the cleverest of animals? Thou art not clever but foolish. If we are afraid in the element in which we live, how much more in the element in which we would die! So it is with us. If such is our condition when we sit and study the Torah, of which it is written, For that is thy life and the length of thy days,15 if we go and neglect it how much worse off we shall be!

אמר לו: לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא והבשוהו בבית האסורים, ותפסו לפפוס בן יהודה והבשוהו אצלו. אמר לו: פפוס! מי הביאך לכאן? אמר ליה: אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה, אי לך לפפוס שנתפס על דברים בטלים. It is related that soon afterwards R. Akiba was arrested and thrown into prison, and Pappus b. Judah was also arrested and imprisoned next to him. He said to him: Pappus, who brought you here? He replied: Happy are you, R. Akiba, that you have been seized for busying yourself with the Torah! Alas for Pappus who has been seized for busying himself with idle things! בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי: מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו? היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד.

When R. Akiba was taken out for execution, it was the hour for the recital of the Shema', and while they combed his flesh with iron combs, he was accepting upon himself the kingship of heaven. His disciples said to him: Our teacher, even to this point? He said to them: All my days I have been troubled by this verse, 'with all thy soul', [which I interpret,] 'even if He takes thy soul'. I said: When shall I have the opportunity of fulfilling this? Now that I have the opportunity shall I not fulfil it? He prolonged the word ehad until he expired while saying it. A bath kol went forth and proclaimed: Happy art thou, Akiba, that thy soul has departed with the word ehad!

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: זו תורה וזו שכרה? הממתים ירך ה' ממתים וגו'! - אמר להם: חלקם בחיים. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא.

The ministering angels said before the Holy One, blessed be He: Such Torah, and such a reward? [He should have been] from them that die by Thy hand, O Lord. He replied to them: Their portion is in life. A bath kol went forth and proclaimed, Happy art thou, R. Akiba, that thou art destined for the life of the world to come.

2 תלמוד בבלי מסכת עירובין דף כא עמוד ב

תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו היום מימך מרובין, שמא לחתור בית האסורין אתה צריך! שפך הציין, ונתן לו הציין. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו יהושע, אין אתה יודע שזקן אני והיי תלויין בחיידך? סח לו כל אותו המאורע אמר לו: תן לי מים שאטול ידי. אמר לו: לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין? אמר לו: מה אעשה שחייבים עליהן מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חברי. אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידי. כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזקנותו כך - בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסורין כך - שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה.

Our Rabbis taught: R. Akiba was once confined in a prison-house and R. Joshua the grits-maker was attending on him. Every day, a certain quantity of water was brought in to him. On one occasion he was met by the prison keeper who said to him, 'Your water to-day is rather much; do you perhaps require it for undermining the prison?' He poured out a half of it and handed to him the other half. When he came to R. Akiba the latter said to him, 'Joshua, do you not know that I am an old

man and my life depends on yours?' When the latter told him all that had happened [R. Akiba] said to him, 'Give me some water to wash my hands'. 'It will not suffice for drinking', the other complained, 'will it suffice for washing your hands?' 'What can I do', the former replied: 'when for [neglecting] the words of the Rabbis one deserves death? It is better that I myself should die than that I should transgress against the opinion of my colleagues'. It was related that he tasted nothing until the other had brought him water wherewith to wash his hands. When the Sages heard of this incident they remarked: 'If he was so [scrupulous] in his old age how much more must he have been so in his youth; and if he so [behaved] in a prison-house how much more [must he have behaved in such a manner] when not in a prison-house'.

3) תוספות - מוטב אמות מיתת עצמי - אף על גב דבפ' קמא (ד' יז.) אמר ארבעה דברים פטורין במחנה רחיצת ידים וכל שכן במקום סכנה מחמיר על עצמו היה.

4) שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנז סעיף א

(א) כל העבירות שבתורה, א] חוץ מעבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים, אם אומרים לו לאדם (ב) שיעבור עליהם או יהרג, ב] אם הוא בצנעה יעבור ואל יהרג. ג] ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג, א רשאי, ב אם העובד כוכבים (ג) מכוין להעבירו על דת.

5) בית יוסף יורה דעה סימן קנז

ומ"ש רבינו על שאר עבירות שאם הוא בצינעה אם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג רשאי. הוא בדברי סמ"ק (ס"ג) ובדברי הר"ן בפרק במה טומנין (שם) וכ"כ הרא"ש בפרק אין מעמידין (ס"ט) והביא ראיה מהירושלמי (סנהדרין פ"ג סוף ה"ה) וכ"כ רבינו ירוחם (ני"ח ח"ג קסה ע"ד) אלא שכתב דהיינו כשהגוי מתכוין להעבירו אבל להנאתו נקרא חובל בעצמו. ודלא כהרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ה מהלכות יסודי התורה (ה"ד) שהוא מתחייב בנפשו. ודברי הרמב"ן בספר תורת האדם (שער הסכנה ד"ה ולענין ע"א) נוטים לדברי הרמב"ם ז"ל. ונמוקי יוסף בסוף פרק בן סורר ומורה (יח.) כתב כדברי הרמב"ם ז"ל ומכל מקום כתב שאם הוא אדם גדול חסיד וירא שמים ורואה שהדור פרוץ בכך רשאי לקדש את השם ולמסור עצמו אפילו על מצוה קלה... כדי שיראו העם לייראה השם ולאהבו בכל לבם והיינו דאמרינן (פסחים גג:) מה ראו חנניה מישאל ועזריה שהפילו את עצמן לכבשן האש

6) בראשית פרק מז פסוק כט

ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צוואריו ויבך על צוואריו עוד:

7) רש"י בראשית פרק מז פסוק כט ויבך על צוואריו עוד - לשון הרבות בכיה וכן (איוב לד כג) כי לא על איש ישיים עוד, לשון רבוי הוא, אינו שם עליו עלילות נוספות על חטאיו, אף כאן הרבה והוסיף בבכי יותר על הרגיל אבל יעקב לא נפל על צוואריו יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע:

9) Eliezer Berkowitz – Faith After the Holocaust p. 81 - 85

reference of this world. He preserves his dignity in the face of a this-worldly challenge. The ultimate phase of *Kiddush haShem* begins after the choice has been made. When the martyr ascends the faggots. The world has died to him, he is no longer of it. He confronts no longer man and his works. He is alone—with his God. And God is silent, and God is hiding his face. God has abandoned him. Now man is truly alone. If at this moment he is able to accept radical abandonment by God as a gift from God that enables him to love his God with all his soul, "even when He takes his soul from you," he has achieved the highest form of *Kiddush haShem*. "Thus far?"—asked the disciples; "Thus far!"—answered the Master. Rabbi Akiba does not complain to his God asking why he has forsaken him. His radical abandonment is the great moment for which he has been waiting all his life. For no one can so

There is also another aspect of *Kiddush haShem* that should not be overlooked as we consider the human behavior in the ghettos and the death camps. The Talmud introduces the story of Rabbi Akiba's martyrdom with the words: "The hour when they took Rabbi Akiba to his death, was the time for the recitation of the *Sh'ma*." In our opinion these laconic words hide the true greatness of Rabbi Akiba's deed. We usually imagine an act of *Kiddush haShem* as the stirring drama of the soul as it reacts to an extraordinary situation. This is how Jewish martyrs through the ages gave their lives and breathed their last with the words of the *Sh'ma* on their lips. It was an affirmation, an "acceptance of the Kingdom of Heaven," brought about by the extraordinary nature of the challenge; specific acceptance, meeting a specific hour. Not so in the case of Rabbi Akiba: it was the hour of the daily recita-

אביו מיד: ויאמרו רבותינו דל' שהיה קורא קריאת שמע. והקשוי' למה יוסף לא קרא קריאת שמע כיון ששעת קריאת שמע היהי' שדוחק לומר שהקדים או שאמר כי ויריין

ויג' מז שדח

בור אריה

הקב"ה אין מדוחיו הם טובות ושלימות ומשלם שכר טוב לישראליו. והוה מרת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקב"ה על הטובות והאמת שעשה עמהם. והוה קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות

FAITH AFTER THE HOLOCAUST

tion of the *Sh'ma*. Accepting "the yoke of the Kingdom," Rabbi Akiba was doing what he had been doing every day of his life. It was, one might say, routine. The extraordinary situation invested the routine with extraordinary meaning and dignity. But Rabbi Akiba was not responding to a situation; he ignored it. The Roman soldiers came to fetch him; they abused his body. It happened to be the time of the day when a Jew recites the *Sh'ma*. Let the Romans do to him whatever they please; Rabbi Akiba could not be concerned with it. He had more important things to which to turn his attention—it was time for the saying of the *Sh'ma*. What did it matter what Rome did to him! He went about his business of living the daily life of a Jew. Continuing with "the routine" of Jewish existence and ignoring the world that is bent on crushing the Jew is one of the marks of *Kiddush haShem*. Often it is practiced long before the hour of radical abandonment arrives. *Kiddush haShem* in this sense is not one final heroic act of affirmation. It may be a form of behavior and daily conduct. Numberless are the

10) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס עמוד ב - וכן תנא משמיה דרבי עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד. כי הא, דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא, מטא לההיא מתא,

11) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד א

+זכריה יד+ והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, אטו האידינא לאו אחד הוא? - אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה, על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב. ושמו אחד, מאי אחד, אטו האידינא לאו שמו אחד הוא? - אמר רב נחמן בר יצחק: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה - נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא כולו אחד - נקרא ביו"ד ה"י, ונכתב ביו"ד ה"י